

List za koristi delav-
skega ljudstva. Delav-
ci so opravičeni do
vsega kar producirajo.

This paper is devoted
to the interests of the
working class. Work-
ers are entitled to all
what they produce.

Entered a second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago Ill. under the Act of Congress of March 3rd, 1879. Office: 2146 Blue Island Ave. "Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-
ki se nahaja poleg va-
šega naslova, prilep-
nega spodaj ali
na ovitku. Ako (230)
je številka
tedaj vam s prihodnjo
številko našega lista po-
steče naročnina. Prosi-
mo, ponovite jo takoj.

Štev. (No.) 219. Chicago, Ill., 21. novembra (Nov.), 1911. Leto (Vol.) VI.

Naraščajoči poplav socializma.

Komaj 25 do 30 let je minolo, odkar so ponehala kruta preganjanja socialistov v Evropi. Zadnje veliko preganjanje socialistov se je vršilo v Italiji in Španiji, ko se je devetnajsto stoletje nagibalo svojemu koncu, ako odštejemo od teh progono preganjanje v Rusiji. Še pred petnajstimi leti ne bi nihče upal, da bo socialistična stranka v tako kratki dobi postala najmočnejša in najjačja politična organizacija, pa tudi največje politično gibanje na svetu. Do danes še ni bilo na svetu tako velikega političnega gibanja, ki bi imelo po celem svetu enaka načela in cilje.

Devet milijonov je glasovalo za socialistične kandidate — za socializem in z nevolilei je danes nad 30 milijonov socialistov.

Nad šest sto socialistov je danes v narodnih zbornicah in tudi v Zdr. državah smo dobili prvega sodruga v narodni kongres.

Nad devet tisoč in štiristo socialistov je pa danes v raznih občinskih svetih širom sveta. Vsi sodrugi, ki so v parlamentih, deželnih zborih in občinskih zastopih so zastopniki nove gospodarske struje, ki ima nadomestiti današnje kapitalistično gospodarstvo.

Ali moč socialističnega gibanja se ne osrečuje le v velikem številu poslancev in občinskih zastopnikov, njegova sila je vedno in hitro naraščajoči socialistični armadi, ki se dviga, raste in širi kot naraščajoči poplav in grozi kapitalizmu z vničanjem.

Ta poplav lahko opazujemo različen potom.

Glasovi socialistične stranke v Ameriki so pričeli naraščati z letom 1900. Naslednji izkaz nam jasno priča o tem:

1900	96,931	— 1902	223,494
— 1904	409,230	— 1906	331,043
— 1908	424,483	— 1910	604,756

To je gotov lep napredek za Ameriko v kratki dobi sistematične agitacije. Ali poplav raste in se dviga bolj v inozemstvu. Naslednji izkaz nam daje zopet podrobno sliko o mednarodnem gibanju.

Nemčija 1877	493,000	1892	1,876,000	1903	3,010,000	1911	3,258,968
Francija 1877	—	1892	440,000	1903	805,000	1911	1,106,047
Avstrija 1877	—	1892	—	1903	780,000	1911	1,041,948
Belgija 1877	—	1892	320,000	1903	464,000	1911	483,241
Zdr. države 1877	—	1892	21,000	1903	223,494	1911	604,756
Anglija 1877	—	1892	—	1903	100,000	1911	373,645
Finska 1877	—	1892	—	1903	10,000	1911	321,000
Italija 1877	—	1892	26,000	1903	300,000	1911	328,885
Danska 1877	1,000	1892	20,000	1903	53,000	1911	98,821
Švica 1877	—	1892	100,000	1903	100,000	1911	100,000
Holandija 1877	—	1892	1,500	1903	38,000	1911	82,000
Norveška 1877	—	1892	—	1903	30,000	1911	90,000
Švedska 1877	—	1892	—	1903	10,000	1911	75,000
Španija 1877	—	1892	5,000	1903	29,000	1911	40,000
Bulgarija 1877	—	1892	—	1903	—	1911	13,000
Srbija 1877	—	1892	—	1903	—	1911	3,056
Argentinijska 1877	—	1892	—	1903	—	1911	5,000

Tovariši! Slovenski delavci!

SOCIALISTIČNI PREGLED.

— Narodni strankin komite zdaj glasuje, kje in kdaj se bo vršila narodna konvencija socialistične stranke 1. 1912.

— Čela Amerika se zanima za izid končnih županskih volitev v Los Angelesu dne 5. dec. Zanimanje je toliko večje, ker bodo

Ako pregledamo ta izkaz, potem smo prepričani, da je bodočnost naša in da znamenja kažejo, da se bliža smrtna ura kapitalizmu.

Notranjo silo socialist. stranke pa tvorijo dobri člani socialistične stranke, ki so organizirani v socialističnih klubih in redno plačujejo svoje redne mesečne prispevke. Socialistična stranka v Ameriki je na zadnji konvenciji zaključila, da ima vsaka narodnost pravico organizirati se za sebe s svojo eksekutivno na čelu, ki je zopet v tesni zvezi potom svojega tajnika s celokupnim tajnikom socialistične stranke in z vsemi ostalimi socialističnimi organizacijami. Ta organizirana četa razširja socialistično čtivo, sklicuje shode in agitira javno na shodih, s svojimi rednimi prispevki pa skrbi, da ima stranka gromotna sredstva na razpolago za agitacijo ob volitvah in izven volitev.

Zelo vspešno sredstvo za socialistično agitacijo je tudi čtivo. Stranka izdaja v ta namen letake, knjižice in časnike. Socialističnim časnikom je smatrati le one liste, katere je socialistična stranka proglasila socialističnim. Vsi drugi časniki, ki prinašajo socialistične članke in včasih podpirajo socialistično gibanje, pa niso potom stranke priznani socialističnim, le simpatizirajo s socialističnim gibanjem. Taki listi niso v noben izvezi s stranko in tudi niso odgovorni za vsebino v listu socialistični stranki. Vseeno pa ti listi koristijo socialističnemu gibanju, dokler prinašajo socialistično čtivo in mogoče nehoti pomagajo strinoglaviti kapitalizem.

Pravi socialistični list je le oni, ki je priznan od stranke. Vsak tak list je pod nadzorstvom stranke in uredniki istega so odgovorni za vsebino socialistični organizaciji, ki ne sme biti v protislovju s socialističnimi načeli in programom stranke.

V inozemstvu delajo unijski delavci in socialisti skupaj. Kedar gre proti kapitalizmu so vedno složni. V Ameriki se je še le zadnja leta v tem oziru obrnilo na boljše. Naraščajoča draginja, preganjanje unijskih delavcev po kapitalistih, sodnijske prepovedi in razne druge šikane s strani kapitalistov in vlade so vplivale toliko na unijske delavce, da so unijski delavci pričeli popuščati "čist unionizem" in vstopajo zdaj v socialistične vrste.

K temu je mnogo pripomoglo, ker so socialisti v svojih časnikih zagovarjali unijske delavce v vsakem boju s kapitalisti, pa tudi socialistični zastopniki v občinskih in deželnih zastopih so vedno podpirali ali pa predlagali zakonske predloge, ki so imele koristiti delavcem.

Kako narašča socialistični poplav in proti kapitalizmu z vničanjem, pa potrjuje letošnje jesenske volitve. Od povsod prihajajo poročila o socialističnih zmaganjih in naraščanju, socialističnih glasov.

Sodrugi! Delavci! Ko bodo letošnje jesenske volitve končane, ne držimo križem rok. Drugo leto nas čaka huda vroča bitka na volišču. In za to bitko se je treba že sedaj pripravljati. V agitaciji ne smemo odnehati, marveč moramo svoje moči porabiti do skrajne meje, da se drugo leto naraščajoči socialistični poplav dvigne še višje in bolj grozeče.

odločili ženski glasovi. Kam bodo ženske potegnile? To je vprašanje dneva. Do sedaj je registriralo (vpisalo svoja imena v volilne imenike) nad 90,000 žensk. Moških volilcev je okrog 50,000. Ako torej vsi do zadnjega glasujejo, bo oddanih 140,000 glasov. Od teh mora dobiti sodrug Harriman pri- manj 75,000, da bo izvoljen. Pri-

Proti roparskemu klanju.

Mednarodni protest razrednozavednega delavstva.

Mednarodni socialistični biro v Bruslju je izdal glede tripolitanske vojne sledeči protest:

"Delavci vseh narodov: Združite se proti vojni! Agitirajte za mir, za razoboroženje in za zedinjenje vseh narodov!"

V noči 26. septembra, takoj po zborovanju mednarodnega socialističnega biroa v Zurichu, je italijanska vlada, katere ne bi radi zmešali z italijanskim ljudstvom, poslala Turčiji brutalni ultimatum in 48 ur potem je napovedala omenjeni državi vojno.

Komur je pri sreč univervalni mir in pravice narodov, ta ne more dovolj ožigosati tega napada. Politični rop kapitalizma se ni še nikdar pokazal v tako očitni nagoti, nikdar ni še iskal tako plitvega in hinavskega izgovora za storjeno nasilje proti drugemu narodu, ki je pravkar torišče velikih političnih reform.

Proti nasilju te vrste so mednarodni delavci prisiljeni dvigniti svoj soglasni protest. Naši italijanski sodrugi stoje s turškimi sodrugi kot jeden mož v imenu univervalnih koristi delavskega razreda zoper to zločinsko in blazno podvzetje, ki se mora končati katastrofalno za zmagačev ravno tako kakor za premaganece, ki grozi podkuriti grozoto svetovne vojne in ustvariti prepad med Evropo in novim islamskim svetom in ktero končno podmakne velesilam izgovor za povečanje nadaljnjih vojaških bremen.

Sledeči resolucijam stuttgartskega in kodanjskega kongresa kakor tudi posebni akciji določeni v Zurichu 25. sept., mednarodni socialistični biro vsa pozivlja, da skliče javne shode in protestiraje proti nasilju v Tripolisu in obenem proti vojni vobče.

Ekspedicija proti Tripolitani ni ni faktično nič drugega kot politična manifestacija, kakoršnih se velesile vedno poslužujejo.

Na ta način je Anglija vzela Egipt, Nemčija Agadir in Avstrija Bosno in Hercegovino; na ta način je nastal prepri med Franojo in Španijo radi Maroka. In danes velesile z molkom odobravajo početje italijanske vlade. Česar je primarnih volitvah je dobil 20,000 in sedaj mora računati na 55,000 ženskih glasov. Ženstvo tvori večino v delavskem prebivalstvu in na to polagajo socialisti trdno nado v zmago. Volilna kampanja je srdita. Socialistične agitatorice pridno agitirajo, a na drugi strani pa potijo krvavi pot družabne dame v boju za Alexandra proti "rdeči nevarnosti".

Nov socialistični (angleški) dnevnik prične izhajati v St. Louisu in drugi v San Jose, Calif.

Lewis J. Dunean, socialistični župan in Butte, Mont., je zadnji nedeljo predaval v gledališču Garriek v Chicagu o "razrednem boju v Butte" ob velikanski vdeležbi.

Pri zadnjih provincialnih volitvah v Canadi, ki so se vršile 21. sept., so dobili socialisti 6921 glasov. To je sicer malo, a pomisliti je treba, da je izmed 221 volilnih okrajev stranka postavila kandidate le v 10 okrajih. Canada ima nekatere zelo nazadnjaške zakone, ki zelo ovirajo kandidate; tako n. pr. mora vsak kandidat depozitirati pri vladi \$200 predno sme njegovo ime na kandidatsko listo. Če bi bili socialisti postavili kandidate v vseh okrajih, gotovo bi bili dobili 20krat več glasov.

"Delavsko municipalistično šolo" je zadnji teden odpril profesor John Kennedy v Chicagu v poslopju Northwestern University. Namen prve šole te vrste v

Ameriki je, učiti delavce, kako vladati municipalije, t. j. mesta in townships. Vsek učence je "alderman" in cel razred je razdeljen v odseke "mestne vlade". Kennedy je sociolog in pristaša socializma. Pretečeno poletje se je mudil v Evropi, kjer — zlasti v Nemčiji — je studiral lokalne socialistične vlade. Takoj prvi dan se je vpisalo v novo šolo čez 50 sodrugov in sodruginj.

SOCIALISTI NA DELU.

V zakonodaji države Massachusetts je jeden socialist, sodrug Charles H. Morrill, kateri je bil pri zadnjih volitvah že tretjič izvoljen. Sodr. Morrill je v zbornici delavcev po njegovem prizadevanju je zbornica sprejela zakon o oglaševanju štrajkov. Po tem zakonu morajo delodajalci, kadar ob času štrajkov iščejo delavcev potom oglasov, vselej omeniti, da je štrajk. Dalje je Morrill predložil celo vrsto raznih delavskih zakonov, ki so pa bili naravno po kapitalistični večini odklonjeni. Najvažnejši so: zgradba novih cest v svrhu vposlenja brezposelnih delavcev; prost opolčanski prigrizek za revno šolsko dečo v javnih šolah; penzija za mestne vslužbenke; prepoved fabriškega dela za mladino pod 16-letom itd. Vse te zakonske predloge in mnogo drugih dokazuje, da je sodrug Morrill neumoren boritelj za koristi delavcev.

Industrijalni pekel za delavce.

So. Chicago in Gary plačata Morganu največ krvnega davka.

Jeklarska industrija je industrijalni pekel za delavce. Za Morgana in Carnegija je pa "Aladinova svetiljka".

Šestindeset delavcev je izgubilo svoja življenja v enem letu pri plavžih v So. Chicagu. Enega je raznesel dinamit; tri je usmrtila elektrika; tri so padli iz visokine; štiri je zmečkalo padajoče jeklo; štirje so zgoreli v raztopljeni kovini; tri zgnjeteni pod kolesi; jednega je zadušil plin; jednega je strlo v skladišču rude; jeden je zgorel v vroči žlinari; enega so ubile razbeljene relse in deset delavcev so povozile kare. Med ostalimi delavci, ki so še živi, pa gospodarijo revmatizem, jetika, bronhialne in tudi venerične bolezni kot posledica bede. Koliko je pa bilo pobitih in pokvarjenih za celo življenje, ne ve nihče.

V oktobru 1910 se je pri enem samem plavžu onesvestilo 28 mož vsled strupenega plina.

Delavni čas v teh fabrikah je večidel 12 ur noč in dan, sedem dni v tednu. Mnogi delajo po cele mesece neprenehoma vsak dan, ne da bi imeli eno prosto nedeljo.

Jeklarnice v So. Chicagu so največje, kar jih je na zapadu. Raztezajo se dve milj na dolgot in poldrugo miljo na širokost. Vposlenih je 10 do 12 tisoč mož kadar delajo s polnim parom.

Jeklarnice v Gary, Ind., zavzemajo tri milje prostora ob jezeru (Lake Michigan) in so eno miljo široke. Tam dela samo 6000 mož, to pa radi tega, ker so v rabi najmodernejši stroji, pri katerih o-

pravljata delo dva delavca, kjer jih je bilo poprej petdeset. Moderni avtomatični plavži so znižali število vposlenih delavcev za 25%. Enajst plavžev dan na 24 ur 4500 ton železa; "bessemer" in "open heart" producirata na uro 240 ton jekla in tovarna za tračnice da vsak dan 40 milj 80funtnih tračnic.

Dohodki peklarskega trusta lansko leto znašajo \$709,814.693; stroški pa \$384,643.262. Med temi stroški je tudi vsota svota \$174,955.139, kar je dobilo v mezdah 218,435 delavcev ali "belih kulijev" v službi trusta, kar je povprečno \$2 dnevno na delavca. Med tem ko sta Morgan in Carnegie prebila celo leto v brezdelju, na potovanju na sport itd., je 154,560 delavcev produciralo jeklo in železo, 23,530 je natezalo mišice v premogokopih in pri "koku", 16,950 v železniških rudnikih, 20,760 pri transportaciji premoga in rude in 2630 pri raznem drugem poslu.

Ti "beli kuliji" so v pretečenem letu producirali 9,412,770 ton bessemerkega jekla, 16,504,500 ton "open-heart" jekla, 177,640 ton "crucible" jekla itd., skupaj 26 milijonov ton ali povprečno 119½ tone na vsakega delavca, vposlenega pri jeklarskem trustu.

Napredek v produkciji železa in jekla pomeni bogastvo in blagostanje za par ljudi, kapitaliste, — a bedo, propast, bolezen in nasilno smrt za delavce.

Dol z morilnim in roparskim kapitalističnim sistemom!

000. Carnegie ni dal niti centa — dali so delavci! Kdor zna, pa zna! In to je Carnegie!

— **Blazni sistem.** Zadnji teden je čikaški policijski sodnik na Harrison St. postaji imel pred seboj dva brezposelna reveža. Obtožena sta bila beračenja. "Ali ne vesta, da je prepovedano beračiti na ulicah?" ju vpraša sodnik. "O vedla sva dobro", odgovori jeden, "toda naredila sva to nalašč, samo da prideva v zapor, kjer bova na gorkem in kjer dobiva kaj jesti." "Vajina želja se bo izpolnila. Tri mesece v ječi!" odgovoril je sodnik. In proces je bil končan.

— V New York se je zadnje čase priključila francoska plesalka Gaby Deslys, ljubica bivšega portugalskega kralja Manuela. Gaby ima na sebi draguljev v vrednosti \$400,000, kar dela newyorški policajem velike skrbi, kajti vsak dan morajo paziti na njo, da je ne napadejo čestni tatovi. Komentar si naj vsakdo omisli sam.

SLOVENSKI DELAVCI IN SO-DRUGI V CHICAGU — POZOR!

Glasom resolucije mednarodnega socialističnega biroa v Bruslju — priobčene na drugem mestu današnje številke — z ozirom na Taljansko-Turško klanje v Tripolitani, sklicujejo jugoslovanski socialistični klubi v Chicagi, spadajoči Jugosl. socialist. zvezi dne 30. novembra t. l. v NARODNO DVORANO št. 1, 1830 So. Centre Ave.,

VELIK JAVEN LJUDSKI PROTESTNI SHOD

na katerem se bo ožigloasilo provzočitelje sedanje vojne v Tripolitani, katere posledice edino občuti Taljanski in Turški proletarjat in afriko pokrajine, ampak žuga zaneti celo svetovno vojno, stem, da se dražijo verska čutila.

Govorniki bodo govorili v vseh jugoslovanskih jezikih.

Začetek točno ob 9. uri zjutraj. Slovenski delavci v Chicagi! Vsi na krov!

Dopisi.

Neffs, Ohio.

Členi sodruzi: — V sledečem hočem popisati izid naših volitev na dan 7. nov. Volitve so se raztezale namreč na Belmont County. Kakor po celem Ameriki, se socializem pomika naprej tudi pri nas. Če se vzame napredujočih glasov po okraju, tedaj je Neffs prvo mesto v Ohio, da je naredilo ogromen napredek v socialističnih glasovih. Dobili so kandidatje glasov: Socialisti 80, demokratje 50, republikanci 36. Seveda smo ostali na dvostot glasov, v manjšini za demokratje, ker se glasovi štejejo skupno za mestom Bellaire. Samo mesto Bellaire pa šteje nad 14 tisoč prebivalcev. Očitno je bil torej lep napredek poraščanja stranke in njenih glasov v tem okraju.

Zmagali so pa naši sodruzi — sodje v Martin's Ferry, kar je jasen dokaz, da marsikomu na celi državi delavci so sprevideali, da za njih ni drugje rešitve kakor v socialistični stranki.

Znati pri tem zmagah je to, da kjer so socialistične organizacije, tam se je število glasov po peterilo in po deseterilo. Nikdo naj se torej ne tolaži, da je vseeno dobro, če spada k socialističnemu klubu ali ne; kajti ni vseeno, če eksistirajo klubi ali ne. Vsake nove volitve to potrjujejo. Socialistični klubi so nekako gonilo — voda, ki goni kolesovje, da se zamore gibati in sukati notranji splošni stroj. Brez organizacije ni uspehov, ne političnih ne gospodarskih. Naše politične organizacije (klubi) so nekakšni šotori, v katerih študira in ukrepa za izdatnejšo bitko, ki se ima vršiti v vsaki bližnji bodočnosti tožadnih strankarske politični "staff". Od tam se pravzaprav vodijo potem politične bitke in se dajejo navodila itd.

Sodruzi! — Kjer le morete, ustanovite tak šotor. Povsod, v vsakem kraju, kjer žive naši proletari, naj vohra rdeča zastava. Naprej do zmage in do cilja!

Z bratskim pozdravom,
Vaš za socializem.

Jos. Dernač.

Oregon City, Oregon.

Cenjeno uredništvo!

V našem mestu se delavske razmere niso niti za las zboljšale od mojega zadnjega poročila. Eno časopisje sicer poroča, da je dela dovolj, ampak jaz ga ne vidim, in z menoj vred tudi veliko družin.

Nikogar ne morem torej vabiti semkaj. Kdor me bo poslušal, si bo prihranil potne in hotelske stroške.

Socialistični klub napreduje lepo. Želeti bi bilo le še, da vstopijo vanj tudi tisti, ki sedaj smo od strani pritrjujejo, češ, da se tudi oni strinjajo s socialisti. V tem slučaju človeka vedno miče vedeti, če je to tudi resnica, kar trdijo.

Dne 21. oktobra je bil v naši naselbini eden angleških govornikov. Poslala ga je Socialist Party s Portlanda. Dasiravno je govoril v angleškem jeziku, je bil njegov govor za nas velike važnosti. Govoril je jedrnat in stvarno v lahko umljivih besedah, tako da ga je zamogel vsak, kdor je količkaj razumel angleščino, razumeti.

Kapitalistični sistem je bil kakor se spodobi in zato je žel burno odobravanje.

Kadar se delavske razmere obrnejo na bolje, bom že poročal.

Končno pozdravljam vse sodruge, želeč vsem krepki naprej!

Gorenjec.

Chisholm, Minn.

Cenjeno uredništvo: —

Prosim uvrstiti sledeče: — Tukajšni socialistični klub št. 22. ne kaže zadnji ča nobenega posebnega napredka, in eni se vprašujejo, kaj je temu vzrok. Jaz bi navedel lahko več vzrokov: toda glavna sta dva. Prvi teh dveh je pijančevanje, katero pravzaprav niso vpeljali v toliko delavci sami, ampak je postalo logična posledica tega preštevilnega podjetja. Slovesna podjetnost pač ne sega preko salona in posledica tega je, da se vzgaja pijančevanje. Pameten človek sicer ni proti pijači, zmeri pijači; nezdruvo pa je, če se hoče to gojiti kot narodno običaj, če kot tako navedati. Kajti naravno je, kdor se v taki naselbini

protivi taki običaji, ali da je ne podpira tako kakor bi to radi videli gospodarji te običaji, se mu ne godi prav dobro. Tak človek najde povsod nasprotnike, zasmehovalce in celo špijone in denuncijante, ki ga zasledujejo povsod, na vseh potih. Primarjati bi se dalo to celo z nekako "mafijo", vlado saloonarjev, ki preti komandirati cel okraj. Brezdvomno je tudi resnica, da so v mnogih krajih igrali ti ljudje tudi važne politične vloge. Po velikih mestih so salooni gotovo največja zavetišča hudočelstev, ne da bi se jim prišlo na sled, ker je policija in drugi faktorji bolj v službi njim, kot mestni upravi. To se je pokazalo neštokrat. Ne sme se pa seveda smatrati, da so vsi saloonarji enaki; kakor povsod, so tudi tukaj izjeme.

Drugi vzrok je pa ta, da se eni domišljujejo, da so radi tega, ker so člani kluba, izgubili delo. Ampak stvar je čisto izmišljena; kajti priznati je treba, da danes ni nikjer stalnega dela, tudi če v kraju, kjer so jame ali fabrike, ni ne enega socialističnega kluba. Tele izmišljene govorice krožijo že delj časa tod okoli. Resnica je sicer, da eni naši delavci v svoji strahopetnosti, da bi ne izgubili delo, sami tožarijo svoje rojake bossom, češ, zakaj ne poženejo teh socialistov z dela. Ne dosežejo pa taki strahopetci nič drugega, nego zasmehovanje od strani bossov, ker je kompaniji malo mar, kaj je kdo po političnem prepričanju, dokler gara in dobi kompanija od njega profit. Nikakor kompanija ni pri volji zamenjati izurnjene delavce za neizurnjeni samo radi tega, ker kdo spada v socialističen klub. Vse kaže torej, da se tega delavci sami bolj boje priznati, kakor pa kompanija. In na koncu konca te neutemeljene govorice to samo potrjujejo. Taki strahopetni delavci — bi se reklo po domače — se boje nekakšne sence, namreč sence socializma. Take ljudi se pa kurira na ta način, kakor plaščnega konja, da se ga dovede v kolo, od koder ta senco prihaja, to je v socialističen klub. Storitmo to, in strahopetnih govoric bo konec.

Pozdrav na vse napredne delavce in sodruge!

Naročnik.

Dogodek v starem in sedanjem veku.

Človek oborožen s sekiro, hiti mimo Sokrata in vpije:

— Primate ga! Primate ga! Morilec je! Stari modrijan se ne zmeini za ta krič in mirno nadaljuje svojo pot.

— Tepec, zakriči človek oborožen s sekiro, zakaj ga nisi prijel. Povedal sem ti, da je morilec.

— Morilec? Kaj je morilec?

— Bedak! Človek, ki mori in kolje.

— Ah, mesar!

— Ne, neumnež! Človek, ki vbija.

— Aha, vojak!

— Ne, ne! To je človek, ki vbija v mirnem času.

— Že vem, Rabelj!

— Ne, ne in ne! To je človek, ki umori drugega v hiši.

— Morda zdravnik?

— Ne, prismođa. S teboj se ne more govoriti pametno.

— Dva tisoč let kasneje stojim ob cestnem voglu in premišlujem, kje bi dobil delo. Kar pridvi mimo človek, kazoč s prstom v daljavo in kriči:

— Primate ga! To je socialist.

— Pomilovalno gledam kričarja in se obrnem v stran.

— Budalo neumna, ali čuješ, zavpije človek, zakaj ne primeš socialisti? To je človek, ki se norčuje iz države in autoritete.

— Ej, že vem. Kapitalist.

— Kaj še! Ti prismojena živa neumnost. To je navadna baraba, ki noče delati, igra karte za visok denar, se klati po nesramnih in razpitihi hišah, sploh zanemarljivo svojo družino in živi po geslu: Vino, ženske in konjske dirke.

— Zdaj pa že vem. To je aristokrat — grof, baron, knez, kralj ali cesar.

— Ne! Ne! Ali se ti meša prismođa zabita? To je človek, ki laže, obljublja ljudem raj, samo, da živi dobro na ljudske stroške.

— Sedaj pa vganem. To je častnikar, ki je v svojem sren kapitalist, v častniku pa vpije, da se žetuje za narod. Če ni ta, je pa slab duhovnik, ki izrablja vero v politične svrhe.

— Ne bodi neumna! To je človek, ki hoče priboriti ves svet in če je treba tudi s potoki krvi.

— Aha! Zdaj pa razumem. To je diplomat.

— Ne in ne! Ti si bedak, ki ne ve nič. To je človek, človek — No, to je človek, ki, ki —

Zbežal je in besede so mu obtičale v grlu. Jaz sem pa obstal na voglu in razmišljal in razmišljal, kakšna podla sredstva rabijo nasprotniki socializma, da bi vabili resnico.

Novodobni Plato.

GRINTE.

1.

Morje je valuckalo s tajnostnim šelestenjem in hrastovo listje, kadar ga ziblje in boža lahno krilil zefir ob solnčnem tramontu. "Argentina" pa je plul z zanosom in veličastjem, ko da so tiste kodraste pene, ki ga obkrožujejo od vseh strani, iz pristnega srebra. Pasažirji so se kratkočasili na vse načine. — Starejši gospodje so kvartali v salonu, drugi so posadali v čitalnici in kadili; nekateri so se naslanjali ob ograjo in sanjarili kdo ve o čem ali pa poslušali akorde, ki jih je izvajala na glasovirju elegantna pasažirka. In zopet drugi so sedeli kraj gospa na numeriranih platnenih naslanjajih, pomenkajoč se o tem in onem. Da, ne samo o morju, obrežju, naravoslovju in zemljepisu, marveč o teminonem; na primer gospa na sedežu 22 je vzkliznila: Moj mož me ceni najbolj zaradi moje dobrosočnosti! — Mahoma je nastal na krovu nenavaden hrup; spogledovali smo se, a takoj na to hiteli do ograje. Pod nami — v tretjem razredu — se je zgodila nesreča: Kmečko dekle je nevesekako padla v morje. — Biskoma se je raznesla vest po "Argentinini" — utihnil je parni stroj, utihnil pa tudi glasovir in gologlavi in golosrajčni so drveli pasažirji iz kabin. — Zenske, gospe in gospičice so s trepetom motrile žilave mornarje, ki so se spuščali s čolničkom z "Argentinino", da rešijo potapljenko; z nevarnostjo lastnega življenja so se prepuščali silnim valovom, da rešijo človeka. — Samo dama, ki je počivala v sedežu št. 22, je malomarno dvignila lornjon pred oči in s porogljivim nasmehom opomnila: Koliko razburjenja za bitje iz III. razreda! —

2.

... Kje naj družba sv. Cirila in Metoda zajema, ako je ne podpiramo sami, ki se smatramo za nesebične narodnjake? — Kako moremo zahtevati, da nam šolska družba oblači in ohrani mladino, ako je sami ne podpiramo s evankom? Kako naj naša ugledna šolska družba doseže nasprotniškovo zvezo, ako ne postopamo sami požrtovalno, kakor naši narodni nasprotniki? — Da človek družba sv. Cirila in Metoda najlepše uspehe, častiti zborovalci, je odvisno le od naše vztrajne podpore. Zato predlagam, da nemudoma nabereimo in položimo čim znatnejši dar naši šolski družbi na oltar! — "Tako je!" so kimali okolosedci narodnjaki. "Naša podružnica bi usahnila, ako bi ne bilo tega požrtovalnega človeka", so pripominjale rodoljubke in ploskale v pozdrav predlagatelju — prodajalničarju. —

Brhko dekle pa je hudomušno snelo bližnjemu mladeniču klobuk iz glave in šlo od mize do mize. Tok, tok, tok, so padale desetice, petice in vinarji v slaminik.

Ko sta zaupnika sestrata znesek, sta našla neavstrijsko desetico. He, he! —

Samo blagajničarju je znano, kdo meče pri zbirkah le turško ali angleško, japonsko ali bolgarsko desetico v klobuk. — Povedal mu je nekoč predlagatelj — prodajalničar, ko je bil v rožicah. —

3.

V narodni mestni restavraciji je zatopljena v hazardno igro najodločnejša gospoda. Oddaljen od nje se dolgočasi vaščan, ki si z elegantno palčico, svilnatno srajco in visokim trdim ovratnikom prizadeva prikriti, da je bil še nedavno dinar in vozič kamenje. Prva partija se je končala in igralci se oddihavajo vsi razburjeni od napora riddvedno pogledavajo naokrog. "O tudi Vi ste tu? Pa prisedite k nam in nam povejte kaj zanimivega iz Vaše narodne trdnjave," zakliče vaščanu prijazni dr. P.

Prisedel je kmet. Tisti dan, ko mu je dr. P. & Co. dokazal svojo skromnost in demokracijo, je kmeta prevzela obvestila. —

"Tam v strani počakaj osel! Ali ne vidiš, da govorim z ljudmi?" grmi njegov glas v domači vasi.

Revež, od tovarniškega prahu zamazan delavec, ki že dolgo nestrpno čaka a posojilno knjižico v roki, zaprosi vnovič kmečkemu odborniku gospodarskega društva ves potrt in ponižen: Družina me čaka! Pomagajte mi!" — "Pa pridí jutri, nadloga kmetavzavška! Nesnaga ti!"

4.

Solze je zagovornik, dr. Ivetič na sodnijski obravnavi izvajal iz oči.

Tako na drobno je znal razlagati nedolžnost mladoletne ženske in pobijati natoleevanje o obtoženici, da se je v poslušalcih dvigal gnjev in srd nad krutostjo mladeniča, ki ga je bilo usmrtilo od njega zapeljano dekle. —

Nastal je kratek odmor. Poslušalci in poslušalke na galeriji so šepetale: "Krasno! Kako izborno zagovarja stališče obupane ženske! Vdušo gleda! Ta ne mara h navščin in brezsrčnosti. Da, da, on ve, kaj velja žensko poštenje, on razume grozo in bol zapeljane, pa zapuščene ženske!"

Izkušeni odvetnik je nadaljeval ter metal fulminantne pušice proti zapeljivcem, satiram in degenerancem. Še celo marsikatero moško sree se je zgenilo. — In zagrmel je hrupen aplavz po dvorani. —

Vendar, preden si je zagovornik obrisal znoj s čela, je z galerije, kjer je doslej molče poslušalo šestnajstletno dekle, priletel vanj zavozlan robec z ognjevit psovko: Falot, falot! —

— Socialistična internacionala

kot mirovna velesila. "Frankf. Ztg.", ugleden meščanski list, je objavila naslednjo brzojavko iz Amsterdama: Pri razpravi o vojaškem zakonu se je v poslanski zbornici socialistični voditelj Troelstra izrazil med drugim takole: "Moderni proletariat je sila, ki dandanes vzdržuje svetovni mir. Kot član mednarodnega socialističnega tajništva vem, da so člani vlade, da preprečijo grozečo vojno, znali poiskati addresso mednarodnega socialističnega tajništva. To je novost! Nova sila se je pojavila za obrambo svetovnega mira!" Na podlagi zanesljivih informacij vemo, da je Troelstra imel v mislih marošansko vprašanje in da se je ena udeleženi velesil obrnila po odgovornem posredniku, druga pa potem kar neposredno na mednarodno socialistično tajništvo. V tajni seji mednarodnega socialističnega tajništva v Zürichu je bilo to velevažno vprašanje predmet strogo zaupnih razgovorov. Gotovo je, da je bilo stališče francoskih članov mednar. soc. tajništva govorili v različnih deželah. V Parizu Fournemont in Vandervelde iz Belgije, v Budimpešti najbrž Mofkenbuhr iz Nemčije, v Inomostu Adler, v Londonu najbrž glavni tajnik Mednarodnega socialističnega tajništva Huysmann, v Bruslju turški socialist Nahm, v Amsterdamu Anseele iz Belgije in Troelstra. 4. novembra bo v Solunu mirovno zborovanje in v Belgradu so danes zbrani socialistični poslanci iz balkanskih dežel. — Uradna "Temps" in "Norddeutsche Allg. Ztg." sta na to izjavila, da se francoska in nemška vlada nista obrnili na mednarodno socialistično tajništvo. —

— Samo socialni demokrat je glasoval za vladno predlogo. V kurburškem deželnem zboru se je dogodil nenavaden in gotovo redek slučaj, da je glasoval samo socialni demokrat za vladno predlogo. Vojvodska deželna vlada je predlagala, da se zviša prispevek za jesensko univerzo. Finančna komisija deželnega zbora pa je zastopala mnenje, naj deželni zbor z ozirom na finančni položaj dežele predlogo odkloni. In res so vsi meščanski poslanci glasovali proti zvišanju prispevka, samo socialistični poslanec Mämpel je glasoval za predlogo. Svoje glasovanje je utemeljil s tem, da ima država za militarni moloh vedno dovolj denarja in da socialna demokracija načelno nikdar ne odklanja kulturnih zahtev.

— Ako strojniki, kurjači, spreodniki in zavirači prevažajo skebe, da zavzemajo mesta delavcev v železniških delavnicah na štrajku, tedaj se prve ne more imenovati unijske delavce. Res imajo izkaznice raznih železniških unijs. Ali izkaznica še ne potrjuje, da je nje lastnik tudi unijski delavec.

Vsaka detektivska baraba v službi detektivske agencije si lahko na zvit način prilasti unijsko izkaznico. S tem pa še ni rečeno, da je špijon v službi kapitalistov tudi unijski delavec.

Well, čas bo pa prišel tudi za železničarje, da ne bo hotela delati nobena stroka, ako bo ena na štrajku. Za spoznanje te resnice bodo že skrbeli kapitalisti.

— Gola in čista resnica je, da je vsak delavec srčen in pogumen, ki stoji dnevno v prvih bojnih vrstah proti ljudskemu sovražniku — kapitalizmu. Ali marsikateri delavec v tem ljutom boju omaga in se iz prvih vrst umakne v rezervno. Temu umikanju iz prvih vrst v rezervno pa ni kriv strah pred nasprotnikom — kapitalizmom.

Takega delavca ne utruji streljanje iz nasprotnih vrst. Njegovo umaknenje povzroči napadi, udarci, zahrbtno obrekovanje iz lastnih vrst, iz vrst sodrugov — iz vrst prijateljev. In kdor hoče prenesti tudi take napade mora imeti živce iz jekla.

Sodruzi, ki se ne zmenijo za streljanje iz sovražnih vrst in ne za podlo obrekovanje iz lastnih vrst, so pravi bojovníki za svobodo, enakost in bratstvo.

Od pamtveka sem pa do danes še ni bila tako velika potreba po možkih in ženskah, ki se ne bojijo nasprotnika, pa tudi ne zavratnih napadov iz lastnih vrst, ki izvirajo iz nizkih nagonov — možkih in ženskah, katerih duše so plemenite in nesebične, ki stojijo v prvih vrstah, vedno v najhujši bojni gneči za strmoglavljenje kapitalizma in osvoboditev ljudstva iz krempljev kapitalističnega despotizma.

Sodruzi! Ne ozirajte se na podle napade, ki prihajajo iz dozdevno prijateljskih vrst, vstrajajte kot pravi bojovníki vedno v prvi bojni vrsti in ne vmakajte se v rezervno.

Naš sovražnik je kapitalizem. Torej doli z njim!

— Angleški kralj Jure V. in njegova kraljica sta na potu v Indijo k novemu — kronanju. Indija je kos Azije, kjer vsako leto umre na tisoče ljudi od gladi, ker nimajo kaj jesti; na milione Hindov, podanikov Anglije, strada na smrt, toda krvavi davek morajo plačati angleški vladi. Kralj ne gre v Indijo, da bi pomagal gladnemu narodu. Ne! On gre tam, da se pokaže v največjem blišču in luksusu, kar pomeni za Hinde nove milione krvavega davka; on gre tam, da mu živi kostnjaki položijo še eno, z zlatom in diamanti okrašeno krono na glavo in da mu gladni reveži delajo parado. Lep spektakel civilizacije! Cela barbarska slika bi bila popolna, če položijo trupla izstradanih Hindov na cesto, čez ktera naj potem jezdi kralj Jure s krono na glavi! Indijski zli duh ali vrag "Džugernat", kateri v fantaziji Azijatov drvi s teškim vozom preko "pogubljenih", bo prava prispevka v osebi angleškega kralja.

— "Naši Zapiski", socialna revija, ima v 11. (novemberski) številki naslednjo vsebino: Dr. Dernač: Spor v socialni demokraciji. Inž. A. Štebi: Tehnika in nar. gospodarstvo. Inž. Drag. Gustinčič: Doneski k agrarnemu vprašanju na Kranjskem. — Pregled literarni, kulturni. Revija našim čitateljem prav taplo priporočamo. Celoletno naročnino za Ameriko 6 K. 40 vin, za pol in za četrt leta sorazmerno. Naslov: Uprava N. Z. v Gorici.

— Kitajska revolucija. Zadnje dni se je vršila blizu Nankinga (glavne mesta južne Kitajske) velika bitka med Mandžuri in revolucionarji, katere izid pa še ni znan. Od bitke je odvisno vse nadaljnje revolucionarno gibanje. Ustaši imajo sedaj fakično v rokah vsa večja mesta razen Pekinga. Vp Ting Fang, bivši poslanik kitajske vlade v Zed. državah, je zadnji teden izdal apel na vevlasti, da naj pripoznajo novo kitajsko republiko. On pravi, da republika je končno neizogibna. Cesarstva vlada je zastavila vse svoje nade v Juan Ši Kaja, bivšega izgnanca, katerega je pozvala v Peking, da prevzame diktaturo. Vendar pa Juan Ši Kaj obupuje, da bi obvladal revolucijo. Najnovejše vesti se glase, da so ustaši (?) pomorili 40 inozemcev v Hsianfu, glavnem mestu provincije Šenai. Med umorjenimi je tudi nekaj baptistovskih mislonarjev. To je prvi slučaj, da so bili napadeni inozemci, odkar traja revolucija. — Večraj se je v Či Fu izkrcalo 150 ameriških in japonskih vojakov. Vlada v Washingtonu je dalje odredila, da mora 200 mož iz Manile v Kiano. Jednako število vojakov je poslala tudi Anglija. Te inozemske čete imajo baje namen, čuvati tuje kolonije in pa skrbeti, da ostane komunikacijska zveza med Pekingom in južnim morjem nepretrgana. Nekako sumljivo izgleda to vmešavanje.

— Tripolitanska vojna. Italijanska vlada se še vedno muči, da bi svetu dokazala, da bestialnosti njene armade v Tripolisu izvršene nad arabskim vjetniki niso bile bestialnosti, temveč pravi "žegen božji". Ministrski predsednik v Rimu, vojvoda Abruzy, eksgeneral Caneva itd. so poslali dolga poročila v Hearstovo časopisje v Ameriki o "angeljski nedolžnosti" italijanskih tolovajev v Afriki. Oglasil se je tudi — kdo? Oh, sam "sveti" oče, papež rimski, taječ barbarizem italijanske armade. Kdor hoče, naj jim verjame! — Italijanski vodje v Tripolisu so pred nekaj dnevi utaknili v zapor tamošnje poročevalce "New York Worlda", dolžeč jih vohunstva v prid Turkov. — Turki in Arabci neprestano naskakujejo zunanje okope pred Tripolisom in Derno z večjimi in manjšimi uspehi. Predsednik Taft je zadnji teden konferiral s turškimi poslaniki v Washingtonu v prid sklenitve mira. Poslanik je stvar poročal v Carigradu, a poveljnega o'govora še ni.

— Revolucija v Meksiki je zopet na dnevnem redu. Ameriški oblasti v San Antonio, Tex., so 18. t. m. zaprle generala Bernarda Reyesa vsled kršitve neutralnosti. Reyes je tokraj meje zbiral prostovoljce in orožje proti sedanjemu predsedniku Maderu, kateri ga je potkol pri začasnih volitvah. Vsled tega hoče Reyes, kateri je vodja katoliških frakcij v Meksiki, z nasiljem strmoglaviti Madera in sam postati predsednik. Maderova vlada zdaj zahteva od ameriških oblasti, da izroče vjeteja Reyesa njej v roke. V Meksiki so krvavi spopadi na dnevnem redu. Čete Zed. držav se zopet zbirajo ob meji kakor lansko leto, in kakor se čuje, so v Washingtonu mnenja, da je intervencija neizogibna, če Madero ne bo mogel sam zadušiti novega upora.

— Vojna med Perzijo in Rusijo grozi izbruhniti vsak dan. Rusija je 19. nov. pretrgala diplomatske vezi s prvo in 4000 kazakov na meji čaka povelja, da uderejo v Kazvin. Spor je nastal, ko je perzijski zakladnik Schuster (Amerikanec) ugrabil posestvo bivšega šaha, katero je bilo v varstvu ruskega konzula.

JUGOSL. ZADRUŽNA TISKARNA

GLAVNICA

SOUTH SLAVIC COOPERATIVE PRINTERY
INCORPORATED

\$10.000.00

Delnice se prodajajo po \$10.00 ena in jih je moči odplačevati po \$1.00. Pristopajte k temu zadrudnemu podjetju, ki bo nosilo dvojno korist in ki bo trdnjava delavske prosvete.

Vsa pisma je nasloviti na
FRANK PETRICA, 1830 So. Centre Ave.,
CHICAGO, ILL.

Stranka

ZA DETROIT, MICH.

Jugosl. socialistični Pevski zbor "Pobjeda" priredi v soboto dne 25. t. m. veliko veselico s koncertom, plesom, šaljivo pošto, petjem, tamburanjem, deklamacijami in krasno predstavo iz delavskega življenja: "Hčerke rada."

Veselica se vrši v New Lincoln Hall, vogal Ferry in Chene St., kamor se vabijo vsi slovenski delavci z Detroita in okolice. Začetek veselice je ob sedmih zvečer in traja do pol noči. Vstopnina je za moške 25 centov, žene in otroci so vstopnine prosti.

Slovenski delavci, ki se mučite cel teden v fabriki, privoščite si enkrat malo duševnega vžitka, malo razvedrila in zabave. Vzemite seboj ženo, otroke in prijatelje.

Ker je čisti dobriček veselice je namenjen agitaciji in izobrazbi jugoslovanskih delavcev v Detroitu, naj nikdo ne zamudi priti na to velevažno in lepo zabavo, ki bo brezdvomno zadovoljila vsakega, kdor se je bo udeležil.

Najuljudneje vabi

Odbor.

Za Virden, Ill.

Sodrugom Jugosl. socialist. kluba št. 50 naznanjam, da se vrši prihodnja seja kluba dne 26 novembra ob 1. uri popoldne pri sodrugi Sim. Kaučiču. Kakor vsem znano, se vrše se je vsako drugo in četvrto nedeljo v mesecu. Na prihodnji seji bodo važne stvari na dnevnem redu in zato bi ne smelo manjkati nobenega. Do sedaj so se eni sodrugi vse premalo brigali za seje. Eden toži slabo vreme, drugi ima kaj drugega itd. Toda ti izgovori so piškavi, kajti nobeden nima uro hoda na sejo?

Vabijo se na prihodnjo sejo tudi vsi tisti, ki še ne spadajo v klub. Vrata so vsakemu odprta, da se lahko informira o naših sklepih.

Pričakujem torej prav lepe udeležbe!

Za socializem.

Fr. Štampihar, tajnik.

ZA WAUKEGAN.

Jugosl. soc. klub št. 45 ima svoje redne seje vsako zadnjo soboto v mesecu in prostorih sodr. B. Mahnič. Začetek točno ob 8. uri zvečer.

J. Podboj, tajnik.

Conemaugh, Pa.

Naznanilo in zahvala!

Z žalostnim sreem naznanjam vsem prijateljem in znancem žalostno vest, da je moj zvesti in ljubljeni soprog in oče dveh otrok, Frank Merlak, preminil po kratki in mučni bolezni, katero mu je povzročila nezgoda v premo-govem rovu.

Dne 2. nov. je šel kakor po navadi, zdrav na delo, na kar ga je ob polu treh popolane podrla in smrtno poškodovala plast premo-ga, ki se je zrušila nanj z vso silo in ga tako poškodovala, da je kmalu nato umrl.

Marsikdo je zgubil v njem najboljšega prijatelja in sodruga, najbolj pa sem prizadeta podpi-sana, ki sem zgubila blagega so-proga, moje hčerke pa skrbnega očeta. Živel, delal in boril se je z ostalimi za blagor svojcev in svojih sodelavcev.

V svojem prepričanju je bil trden do zadnjega dihljeja.

Kdor pozna razmere v premo-gokopih, pod sedanjimi razmera-mi, ta lahko zapopade, da je bil njegove nesreče največji krivec sedajni kapitalistični sistem, ki se vsled profitaželnosti, ne bri-ga za varstvene odredbe.

Naj izrečen na tem mestu tu-kajšnim rojakom, ki so poskrbe-li, da je bil ranji dostojno spre-mljan k zadnjemu počitku, mojo najiskrenejšo zahvalo. To zadnje podarilo vence in tudi Ant. Vi-drihu in Fr. Podboju za njiju izrečeno sožalje; dalje Zabriču in Kocjani, ki sta poskrbela, da se je vse izvršilo, kar je bilo po-trebno.

Konečno se zahvaljujem sploh vsem, ki so izkazali rajnemu zad-njo čast.

Ivana Merlak, soproga, Fany in Vida Merlak, hčerke.

Gledališkim diletantom in vsem, ki se zanimajo za dramatične predstave v Chicagu na znanje! Prva skušnja se vrši v petek zvečer dne 24. nov. t. l. v Narodni dvorani. Prost vstop vsakemu, ki se zanima za dramo.

Joseph Zavertnik, ml.

Popravek.

V zadnji številki Proletarca so se v trimesečnem računu Jugosl. soc. zveze umirile sledeče napake:

Med dohodki v septembru za tiskovine se glasi \$10.05, prav bi se imelo glasiti \$1.05; v oktobru pa je izpuščenih 80c za tiskovine.

Med izdatki v oktobru stoji za 750 pis. papirja (Heads) \$4.00, prav bi se imelo glasiti \$4.65.

MCNAMARA PRED SODIŠČEM.

Pretečeni teden se je posrečilo obema strankami sprejeti pet stalnih porotnikov. Boj za ostalih sedem mož se še načelju je, vendar zagovornišvo sedaj upa, da bo poročila izbrana okrog 1. decembra, nakar se šele prične prava obravnava. Odvorniki McNamara izjavljajo, da bodo presenetili tožiteljstvo s svojo evidenco, kako da je namreč nastala ekspozija v Otisovi tiskarni.

NADALJNE ZMAGE.

Poznejša poročila o nadaljnjih socialističnih zmagah z dne 7. nov.:

V državi Rhode Island je izvoljen sodr. James P. Reid poslan-cem v domačo zakonodajo. To je sedaj že šesta država v Uniji, ki ima socialist. v postavojažnem zboru.

V Rockaway, N. J., je izvoljen socialist W. A. Mathews županom z večino 26 glasov. To je prvi socialistični županov v New Jersey.

V Newarku, N. J., je število naših glasov naraslo na 1200 glasov. Za 250% so narasli glasovi po vsi državi Maryland, ktera je naj-mocejša katoliška država v Ameriki.

V Sunburnu, Pa., je izvoljen socialistični blagajnik, auditor in pet zastopnikov v mestni zbor.

V Salt Lake City, Utah, kjer je "commission government" (vlada petih mož), je izvoljen eden socia-listični komisinar z večino 3000 glasov; dobil je 18.202 glasova. Dalje so v Utahu zmagali socia-listi v Mammouthu (župan in 3 aldermani), v Binghamu (2 alder-mana) in v Cedar City (župan).

Bančni račun.

Modar mož skuša vedno odpreti si bančni račun, kakor hitro mu pripuščajo okolščine z namenom, da ima rezervni sklad za "deževit-ne dni". Isto bi moral storiti z ozirom na svoje zdravje, to se pravi, da vzdržuje svoje telesno moč, ki pomeni za vsakogar naj-boljši bančni račun. Moč pa teme-lji na dobri prebavi. — Držite jo v popolnem redu in ko hitro zapa-zite kako nerednost, rabite Tri-nerjeva ameriško zdravilno gren-ko vino tako dolgo, da se zopet vse povrne v naravni delavni red. To staro domače sredstvo je zane-sljivo zdravilo za vse družinske člane pri vsakem nepričakovanem nerazpoloženju, osobito želodca, pri slabosti bluvanju, prehlajenju, zabasnosti, zgubi teka, nervoz-nosti, glavobolu in bolečinah v križcih, pobotosti, napadih omoti-ce in mnogih ženskih boleznih.

V lekarnah, Jos. Triner 1333—1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

"No Work - No Pay"
The Workingman's Problem

Zanemarjen prebijač.
Dr. Richterjev
PAIN-EXPELLER

odstrani nevarne posledice, ako se pravčasno rabi po predpisih, ki so natisnjeni na omotu. 25c. in 50c. steklenice. — Pazite na ime in sidro na omotu.

F. A. RICHTER & CO., 215 Pearl Street, New York, N. Y.
Dr. Richterjevo Congo Pilule glajajo.
(25c. ali 50c.)

MATI.

Socialen roman v dveh delih.
Spisal Maxim Gorkij.

(Dalje.)

Zadnja leta je živel, kot da bi vedno pričakovala nekaj nena-vadno dobrega. Mladi ljudje, pol-ni življenja, močni in glasni, so vedno krožili okoli nje. Resen in zamišljen obraz njenega sina, ji je bil vedno pred očmi. Dozdevalo se ji je, da je stvaritelj tega vese-lega in plemenitega življenja. Ako je odšel, je odšlo vse. Celi dan, pa tudi vestrni Rybin se ni zglasil.

Zunaj okna je padal lahek, mr-zel dež in trkal je na stene. Dež, ki je padel s strehe, je napolnje-val zrak z veličastveno, valovito melodijo. Cela hiša se je tresla dozdevno v soglasju in vse dru-go okolo nje je bilo brez pomena in nepotrebno.

Nekdo je potrkal lahko na vrata. Prvič, potem drugič. Navadi-la se je trkanju in ni se strašila njega. Njeno srce je pričakovalo veselo iznenadenje in z dobrim upom je vstala. Vrgla je preko svojih ramen šal in hitela je odpi-rat.

Vstopil je Samojlov, in sledil mu je drug človek, ki je zakrival svoj obraz z gori zavahanim ovrat-nikom in z doli potegnenim klobu-kom na oči.

— Ali smo vas zbudili — je vprašal Samojlov, ne da bi po-zdravil mater, mejtem ko je obraz žaril v protislovju s tem, kar je hotel.

— Nisem spala — je odgovorila ona in je gledala pričakujoče.

Tovariš Samojlova je snel klobuk raz glavo. Sopol je težko in rekel v hripavem, prijaznem ba-su, ponujoč ji široko roko s krat-kimi prsti.

— Dobri večer, cenjena! Ali me ne poznate?

— Ali ste vi? — je zaklicala Milovna z začudenjem — Jeger Ivanovič?

— Da! — je odgovoril on in gi-bal je svojo veliko glavo z dol-gimi lasmi. Preko njegovega obra-za se je razširil dobrohoten nara-ven smehljaj, v njegovih majhnih sivih očeh je pa zažarel prijate-ljski pogled. Podoben je bil samo-varu — bil je okrogel in majhen, imel je kratke roke in debel vrat. Njegov obraz je bil jaseen, pa hu-domušen in koščen. Dihal je bro-peče, iz njegovih prsi je vhajala zvižgajoča sapa.

— Stopite v sobo. Oblekla se bom v eni minuti — je rekla mati.

— Prišla sva k vam radi oprav-ka — je dejal Samojlov premišlje-no in gledal jo je ostro.

Jeger Ivanovič je vstopil in re- kel.

— Nikolaj je zapustil ječo dan-es zjutraj ... draga. Ali ga po-znate?

— Koliko časa je bil zaprt? — je vprašala.

— Pet mesecev in enajst dni. Videl je Malorusa, ki vam pošilja svoje pozdrave, pa tudi Pavla, ki vas pozdravlja in prosi, da ne bi se vznemirili. Neki popotnik je dejal, da so ječe za njega prostori, v katerih se lahko odpočije in katere oskrbuje gosposka. Draga! Govorimo o stvari. Ali veste, koli-ko so jih zaprli večeraj?

— Nevem. Ali so še druge zapr-li poleg Pavla — je izrekla hip-no.

— Bil je devet in štirideset! — je mirno vmes posegel Jeger Iva-novič. — In mi pričakujemo, da jih bodo zaprli še deset. N. pr. Tega gospoda.

— Da, mene tudi — je sprego-voril Sajmolov ponosno.

Nilovni je odleglo.

— Saj ni sam tam — je mislila. Ko se je oblekla je vstopila v sobo in rekla smehljaje:

— Upam, da ne bode dolgo časa tam, ker so jih zaprli toliko.

— Ugenili ste — je pritrdil Je- gor Ivanovič. In če nadaljujemo s svojim delom, bodo gledali de-belo. Draga, to je edina pot. Ako mi prenehamo sedaj vtihotapljati časnike, letake in drugo živito v tvornice, bodo orožniki izrabili to priliko proti Pavlu in njegovim tovarišem.

— Kako? Zakaj? — je vpraša-la mati razburjeno.

— Draga, to je igračica — je pojasneval Jeger Ivanovič prijaz-no. — Marsikaterikrat tudi orož-niki zadenejo pravo. Le mislite! (Dalje prih.)

PROLETARCO

NAROČITE SE NA DNEVNIK "ZARJA"!

Kdor želi čitati podučne članke o socializmu in novice iz starega kraja, ta naj se naroči na edini slov. socialistični dnevnik "ZARJA."

"Zarja" izhaja v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 6/II in sta-ne za Ameriko \$6 za celo leto.

Stara navada je zdraviti rev-matizem, trganje po udih, neural-gijo, zvinjenje itd. z Dr. Richter-jevim "Pain Expeller". Pravi Pain Expeller se dobi tudi v A-meriki v sleherni lekarni za 25 centov steklenice in se spozna po varstveni znamki s sidrom. Pri kupovanju je treba na to paziti.

Slovenec in Hrvatom priporo-čam svoje moderno bournico.

FRANK ZORNJAK.

1837 So. Centre ave., Chicago, Ill.

Vse konzularne in notarske za-dave (civilne in vojaške) prevze-ma v hitro in uspešno izvršitev

Ivan Kaker, 220 1/2 Grove St., MILWAUKEE, WIS.

ALOIS VANA

— izdelovatelj —
sodovice, mineralne vode in raz-nih neopojnih pijač.

1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1405

I. STRAUB
URAR

1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
Ima vedjo zalogo ur, verig, pre-
nov in drugih dragotin. Izvršuje vsa-
kovrstna popravila v tej stroki s
veliko nizki ceni.

CARL STROVER

Attorney at Law

Zastopa na vseh sodiščih.

St. sobe 1009

133 E WASHINGTON STREET,
CHICAGO, ILL.

Telefon: Main 3989

ROJAKI v Waukeganu!

Če kočete piti dobre
pijače in se zabaviti
po domače pojdite k

B. Mahnich-u,

714 Market Street, Waukegan.

Pri njemu je vse najbolje. Kdor
ne vrjame, naj se prepriča.

DOBRA, DOMAČA GOSTILNA

v Clevelandu, Ohio

J. SVETE po domače pri ZALARJU

6120 St. Clair ave

toči vino, pivo in žganje prve vrste. Smodke
dobre kvalitete so na prodaj. Za mnogobrojen
poset se priporoča rojakom v Clevelandu, pa
potnikom Lastnik.

Za dobre fotografije
SE OGLASI
pri

Wilke

dobropoznanemu fotografu, ki izdeluje vsakovrstne
in najfinejše

slike: otroke, družine, skupine, ženitve in društvene
skupine.

Fotografira tudi zvečer po naročilu.

1438-1440 BLUE ISLAND AVE., CHICAGO.

NA VOGALU 14. PLACE.

TELEFON CANAL 287.

USTANOVLJENO 1883.

Zdravljenje v 5 dneh

Varicocele
Hydrocele

Ozdravim vsacega, kdor trpi na Varicocele, Structuri; dalje ozdravim
nalezljivo zastrupljenje, živčno nezmožnost, vodenico in bolezni tičočih
se moških.

Ta prilika je dana zlasti tistim, ki so izdali že velike svote zdravni-
kom ne da bi bili ozdravljeni in moj namen je, pokazati vsem, ki so bili
zdravljeni po tucatih zdravnikov, brezuspešno, da posedujem le jaz
edino sredstvo, s katerim zdravim uspešno.

Popravite Vaše zdravje

Pridite v moj urad in govorite zaupno. Govorimo vse jezike. Dobili
boste najboljšo navzeto in prednosti, ki sem si jih iztekel v moji 14 letni
praksi kot specialist v boleznih pri moških. Če je upanja v vaši zadevi,
vam pojasnem, kake se treba zdraviti.

Ozdravim pozitivno želodec, pljuča, ledice in nepravilne v jetrih.
(Za neuspešno zdravljenje ni treba plačati).

TAJNE

moške bolezni

izguba nagona, bledeni v

ledicah in j trih

zdravim hitro za stalno
in tajno. Živčene one-
moglosti, slabost, napor,
zastrupljenje in izguba
vode.

PLJUČA

nadubo, Bronchitis, srče-
ne bolezni in pljučne
zdravim po moji najno-
vejši metodi

Zdravljenje za stalno, je, kar želi vsakdo; ozdravim vsakogar, kdor mi
zaupa njegov položaj. Moje zahteve so dostopne in primirne napram
natančnemu zdravljenju in obroki lahki. Pridite danes in olajšajte bolečine.
(Nasveti zastoj.)

DR. ZINS, 183 N. Clark Str. Chicago

Odprto: 8 zjutraj do 8 zvečer. Ob nedeljah od 8 zjutr. do 4 pop.

Zastrupljenje

krvi

in vseh drugih kožnih
bolezni, kakor prišče,
lucije, onemoglost itd.

Ženske bolezni

beli tok, bolečine v oza-
ture, garje, otekline, po-
dju in druge organske
bolezni zdravim za stal-
no.

(Preiskovanje brezplačno) no.

Človeka ki ima hranilno vlogo
nedosazujejo nikdar največje nepravilike.

Začnite dnes. — Začeti je lahko z jednim dolarjem.
Plačamo 3% obresti vsakega pol leta.

INDUSTRIAL SAVINGS BANK
2007 Blue Island Ave., Chicago, Ill.

Vlog čez pol milijona dolarjev.

Odprto v soboto od 6 do 8 ure zvečer.

Importiran starokrajs
tobak vsake vrste

za cigarete, pipe in žvečenje. Im-
portirane cigare in cigarete. Va-
pristno in po zmernih cenah.

VAC. KROUPA,

1225 W. 18th St. Chicago, Ill.

JESEN IN ZIMA

1911-1912

Popolna zaloga novih, najmodernejših
krojov

Obleke za odr-
sle in mladeniče

Naše obleke so dobro krojene in se
site z vso vsebino, ki spada v

Dobre Obleke

od \$25.00 po dol do \$7.50

Površnike za odrasle in mladeniče
imamo v zalogi najnovejšega "Presto"
kroja.

LAWDALE
CLOTHING HOUSE

S.W. Corner 26th & Central Park Ave.

Rudolph Layer,

lastnik.

PRVA SLOVENSKA

Vinarna in Gostilna
v Kaliforniji,

kjer se toči dobra vina in importirano pilsen-
pivo. Prodaja vina na galone in na drobno.

Ant. Schnabl,

cor. Trumbull ave. in 26. Str., Chicago, Ill.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D.

Zdravnik za notranje bolezni
in ranocelnik.

Izdravniška preiskava brezplačno — pla-
čati je le zdravila, 1924-26 Blue Island
Ave., Chicago. Za dne ure: Od 1 do
popol. Od 7 do 9 zvečer. Izven Chicago
živeti bolniki naj pišejo slovenski.

POZORI SLOVENCII POZORI

SALOON

s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in butajkah
in druge raznovrstne pijače ter unije-
smodke. Potniki dobe šečno pre-
čiščeno za nizko ceno.

Postrezba točna in izborna.

Vsem Slovencom in drugim Slovanom
se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR,
1625 So. Centre Ave. Chicago

Valentin Potisek
GOSTILNICAR

1237-1st St., La Salle, Ill.

Todi vse, gostilni podrejene pijače
inse priporoča rojakom za obilni obisk.

M. A. Weisskopf, M. D.

Izkušen zdravnik.

Urađuje od 8—11 predpoldne
in od 6—9 zvečer.

1842 So. Ashland Ave.

Tel. Canal 476 Chicago, Ill.

LOUIS RABSEL

moderno urejen salun

NA 460 GRAND AVE., KENOSHA, WIS.</